Vradyni (Βραδυνή), 8/12/1949

ΜΙΑ ΔΙΕΘΝΩΣ ΓΝΩΣΤΗ ΕΛΛΗΝΙΣ.

Η ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΣ ΤΗΣ ΟΠΤΗΣ ΓΗΣ

ΣΥΝΟΜΙΛΙΑ ΜΕ ΤΗΝ κ. ΦΡΟΣΩ ΕΥΘΥΜΙΑΔΟΥ. — ΤΟ ΙΔΙΟΡΡΥΘΜΟ, ΣΕ ΜΥΚΟΝΙΑΤΙΚΟ ΣΤΥΛ, ΣΠΙΤΙ ΤΗΣ ΕΡΓΟ ΤΟΥ ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ κ. ΠΙΚΙΩΝΗ. — ΚΑΤΟΙΚΙΑ ΣΠΟΥΔΑΣΤΗΡΙΟ, ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ. — ΟΙ ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΡΓΕΝΤΙΝΗΝΝ.— Ο ΘΕΡΜΟΣ ΦΙΛΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΚΑΤΟΙΚΩΝ ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΝΟΤΙΟΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ.

Ο ΣΤΟΛΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ

ΤΕΧΝΙΚΗ ΚΑΙ ΕΡΓΑ ΚΕΡΑΜΟΠΛΑΣΤΙΚΗΣ

Πρὸ μηνῶν εἰς τὴν «Βραδυνὴν» ὁ ἐν Μπουένος Ἄϋρες (Ἀργεντινή) μόνιμος ἀνταποκριτὴς τῆς κ. Γιαβῆς ἠσχολήθη μὲ τὴν μοναδικὴν Ἑλληνίδα καλλιτέχνιδα κεραμοπλαστικῆς (τερρακότας) κ. Φρόσω Εὐθυμιάδη ποὺ παρέμεινεν ἐπὶ διετίαν εἰς τὴν φιλόξενον αὐτὴν Νοτιοαμερικανικὴν χώραν δι᾽ ἐκθέσεις τῶν ἔργων της καὶ ἡ ὁποία ἐταξίδευσεν εἰς Βολιβίαν καὶ Περοὺ πρὸς μελέτην τοῦ πλαστικοῦ πολιτισμοῦ καὶ τῆς θέχνης τῶν ἀρχαίων Ἴνκας.

Ἕνα τμῆμα τῆς ἐκθέσεως τῶν θαυμασίων ἔργων τῆς Ἑλληνίδος καλλιτέχνιδος τῆς τερρακότας (ὀπτῆς γῆς) κ. Φρόσως Εὐθυμιάδη εἰς τὸ ἀτελιέ της

Μία φωτογραφία τῆς Ἑλληνίδος καλλιτέχνιδος τῆς τερρακότας κ. Φ. Εὐθυμιάδη.

Αἱ ἐκθέσεις τερρακότας (ὀπτῆς γῆς) τῆς κ. Εὐθυμιάδη εἰς τὴν Ἀργεντινὴν πρωτεύουσαν καὶ τὴν Μὰρ Ντὲ Πλάτα ἐπροκάλεσαν βαθυτάτην ἐντύπωσιν μεταξὺ τῶν καλλιτεχνῶν καὶ τῶν φιλοτέχνων τῆς χώρας ποὺ ἠσχολήθησαν μὲ ἄρθρα καὶ κριτικὰς μελέτας εἰς τὰ ἐγκυρότερα περιοδικὰ καὶ ἡμερήσια φύλλα τῆς Ἀργεντινῆς διὰ τὸ πλούσιον ταλέντο καὶ τὴν ἰδιορρυθμίαν τῆς καλλιτεχνικῆς τηςἐπιδόσεως. Τὰ χαριτωμένα καὶ ἀριστουργηματικὰ εἰς ἐπεξεργασίαν, κίνησιν καὶ θέλγητρον ζῶα τῆς τέχνης τῆς κ. Εὐθυμιάδη, ἔγιναν προσφιλῆ εἰς τὴν χώραν τοῦ στρατηγοῦ Περὸν καὶ ἔδωσαν τὴν εὐκαιρίαν νὰ πλεχθοῦν διὰ τὴν τέχνην της ἐγκώμια καὶ νὰ ἐκδηλωθοῦν θερμὰ αἰσθήματα φιλελληνισμοῦ εἰς τὴν Νοτιοαμερικανικὴν Δημοκρατίαν.

Ἡ Α΄ ἔκθεσις τῆς κ. Εὐθυμιάδη ἡ ὁποία μετέφερεν εἰς τὴν Ἀργεντινὴν κατὰ τὸ θέρος τοῦ 1947 ὀκτὼ κιβώτια ἔργων της ὠργανώθη εἰς τὴν «Γκαλλερία Μύλλερ» καὶ συνεκέντρωσε τὴν ἀφρόκρεμα τοῦ φιλοτεχνικοῦ κα δημοσιογραφικοῦ κόσμου τῆς μεγαλουπόλεως.

Ἕνα ἐξαίρετον εἰς ἀπόδοσιν καλλιτέχνημά της ποὺ παριστᾶ ζεῦγος ζαρκαδιῶν ἐπωλήθη ἀντὶ 1250 δολλαρίων καὶ προσεφέρθη εἰς τὸ Ἐθνικὸν Μουσεῖον Συγχρόνου Τέχνης τοῦ Μπουένος Ἄϋρες. Παραπλήσιον ἔργον της «Τὸ φιλέρημο Ζαρκάδι» ἠγοράσθη καὶ ἐναπετέθη εἰς τὸ Μουσεῖον «Ντὲ λὰ Πόκα» τῆς Ἀργεντινῆς πρωτευούσης. Εἰς τὴν τρίτην Παναργεντινὴν καλλιτεχνικὴν Ἔκθεσιν ἡ κ. Εὐθυμιάδη προσεκλήθη τιμητικῶς ὑπὸ τῆς Ὀργανωτικῆς Ἐπιτροπῆς νὰ ἐκθέση ἔργα της γεγονὸς ἀρκετὰ εὐγλωττον διὰ τὴν σημασίαν ποὺ ἀπεδόθη εἰς τὴν δυναμικότητα τῆς καλλιτεχνικῆς της ἐργασίας, ἀφοῦ κατὰ τὴν τελευταίαν δεκαετίαν μόνον εἰς τὸν διάσημον γλύπτην Ἔρσια ἔγινεν ἡ χαρακτηριστικὴ αὐτὴ τιμητικὴ διάκρισις. Εἰς τὴν τελευταίαν αὐτὴν ἔκθεσιν ἔλαβον μέρος οἱ κορυφαῖοι γλύπται καὶ ζωγράφοι τῆς χώρας, ὅπως οἱ Ἀλόνσο καὶ Φιοροβάντι, ὁ Στέσσεν καὶ ὁ Χουὰν Σόλ, προσωπικότητες γνωσταὶ εἰς ὁλόκληρον τὴν Νότιον Ἀμερικὴν ἀπὸ τῆς Βενεζουέλας μέχρι τῆς Παταγωνίας.

Ἐξ ἄλλου οἱ αὐστηρότεροι καὶ ἀδιάλλακτοι τεχνοκριτικοὶ τῆς χώρας ὁ Παγάνο τῆς «Νασιὸν» κι᾽ Ἀμαδὸρ (Πρέσα).

Αἱ δύο αὐταὶ ἡμερήσιαι ἐφημερίδες τοῦ Μπουένος Ἄϋρες ἔχουν κυκλοφορίαν 4—5 ἑκατομμυρίων φύλλων ἀφιέρωσαν ἐνθουσιώδεις κριτικὰς διὰ τὸ μοναδικὸν ὅπως τὸ ἐχαρακτήρισαν καλλιτεχνικὸν δαιμόνιον τῆς Ἑλληνίδος «ποὺ ἦρθεν ἀπὸ τὴν χώραν τῶν ἐξαισίων μαρμάρων καὶ τῆς κοιτίδος τοῦ πολιτισμοῦ διὰ νὰ μᾶς φέρη τὴν πνοὴν καὶ τὸ φῶς μιᾶς τέχνης ποὺ ξεκινᾶ ἀπὸ τὰ σπήλαια τῆς προϊστορίας συνεχίζεται εἰς τὰ περικαλλῆ ἀνάκτορα τῆς Μινωϊκῆς Κρήτης καὶ φθάνει εἰς τὰ κλασσικὰ εἰδώλια καὶ τὰς αἰθερίας Ταναγραίας». Ὁ Ἀμαδὸρ ἔγραψεν ὅτι ἡ «Τέχνη τῆς κ. Εὐθυμιάδη εἶνε ἡ στοργὴ ἡ τρυφερότης καὶ ἡ γλυπτὴ ψυχικὴ ὑπόστασις τῶν ζώων ποὺ ὠμορφαίνουν τὴν ζωὴν καὶ συμβολίζουν τὴν ἀθωότητα ποὺ δὲν διανοεῖται καὶ τὴν καλωσύνη ποὺ δὲν ξέρει τὴν ἀνταπόδοσι».

Αἱ τιμητικαὶ διακρίσεις τῆς κ. Εὐθυμιάδη εἰς τὴν Ἀργεντινὴν ἦσαν ἀλλεπάλληλοι καὶ πολλάκις συγκινητικαὶ ἐκ μέρους τοῦ τύπου τῶν καλλιτεχνῶν καὶ τῶν φιλοτέχνων ποὺ ἐθεώρησαν τὴν παρουσίαν της μεταξύ των ὡς μίαν ἐξαιρετικὴν εὔνοιαν τῆς Μοίρας καὶ ὡς γεγονὸς μεγάλης σημασίας.

Τὸν Αὔγουστον τοῦ 1948 ἡ διεθνὴς ἀγροτικὴ ἔκθεσις τοῦ Μπουένος Ἄϋρες ἐβράβευσε τὸ «μοσχαράκι» της, τοῦ ὁποίου ἡ εἰκὼν ἐδημοσιεύθη εἰς τὸ ἐξώφυλλον τοῦ διαφημιστικοῦ προγράμματος τῆς ἐκθέσεως καὶ ἔγινε τὸ «κατατεθὲν σῆμα» τρόπον τινὰ τῆς ὀργανώσεως. Ἐπίσης ἕνα ἔργον της ἡ τερρεκότα ποὺ παριστάνει ἕνα κατσικάκι ἐβραβεύθη εἰς τὴν Διεθνῆ Ἔκθεσιν τοῦ Λονδίνου κατὰ τὸ 1947 καὶ ἡ εἰκών του διεβιβάσθη εἰς ὅλον τὸν κόσμον διὰ τῆς Τηλεοράσεως.

⁂

Ἡ κ. Εὐθυμιάδη ἐπέστρεψε προσφάτως ἀπὸ τὴν Ἀργεντινὴν, εὑρίσκεται καὶ πάλιν εἰς τὰς Ἀθήνας. Τὴν ἐπεσκέφθηκα εἰς τὸ ἰδιόρρυθμον σπίτι της — (σὲ Μυκονιάτικο στὺλ προσηρμοσμένο εἰς τὰς συγχρόνους οἰκοδομικὰς ἀπαιτήσεις καὶ συνθήκας ἀνέτου διαβιώσεως)—εἰς τὸν συνοικισμὸν Κυπριάδου καὶ ἐπὶ τῶν ὁδῶν Ταβουλάρη καὶ Γρυπάρη.

Ἡ ἀνάγλυφος μαρμαρένια βρύση ποὺ ἐνθυμίζει μὲ τὴν γραφικήν της διακόσμησιν ἀρχαίαν ἀναθηματικὴν στήλην, εἰς τὴν ἐσωτερικὴν αὐλὴν τοῦ ἰδιορρύθμου σπιτιοῦ τῆς κ. Φ. Εὐθυμιάδου.

— Τὸ σπίτι αὐτὸ κτίστηκε μὲ σχέδιο τοῦ καθηγητοῦ Πικιώνη — μοῦ εἶπε — διὰ νὰ συνδυάση καὶ δώση σὲ ἁρμονικὸ σύνολο τὶς ἀπαιτήσεις ἐργαστηρίου κεραμοπλαστικῆς, κατοικίας καὶ σπουδαστηρίου. Καθὼς βλέπετε ἔχει τὰ ἰδιότυπα γνωρίσματα τῶν σπιτιῶν τῆς Μυκόνου — λιακωτό, ψηλὰ δωμάτια μὲ μιντάρια καὶ πατάρι, χαγιάτι καὶ ἐσωτερικὴ αὐλή, μὲ τὴν ἀνάγλυφη μαρμαρένια του βρύση. Οἱ τοῖχοι εἶνε εἰς τὸν φυσικὸν χαρακτῆρα τῆς πέτρας καὶ ὁ κῆπος μὲ τὴν βραγιὰ ἀπὸ καλαμωτή. Ἐσωτερικῶς ἐλήφθησαν ὑπ᾽ ὄψιν οἱ ὅροι συγχρόνου κατοικίας καὶ ἡ γενικὴ διαρρύθμισις τοῦ σπιτιοῦ ἀποτελεῖ πρότυπον εἰς τὸ εἶδος του. Δὲν ξέρω ἂν εἶνε ἀπολύτως ἱκανοποιητικὸν γιὰ τοὺς... ἐπισκέπτας, ὡστόσο ἀρέσει σὲ μένα καὶ τὸν σύζυγό μου ποὺ εἶχε τὴν πρωταρχικὴν ἔμπνευσιν τοῦ κτισίματός του.

— Σωστά, κ. Εὐθυμιάδη, ἀλλὰ θὰ πρέπει νὰ μᾶς πῆτε τὰς ἐντυπώσεις σας ἀπὸ τὴν Ἀργεντινὴν καὶ τὰς μεθόδους τῆς τέχνης σας, ποὺ θεωρεῖται δύσκολη καὶ τόσο μοναδική.

— Γιὰ τὶς ἐκθέσεις μου καὶ τὴν παραμονή μου στὴν ὡραία αὐτὴ νοτιοαμερικανικὴ χώρα σᾶς ἔγραψε τόσα ὁ κ. Γιαβῆς. Ὡστόσο θὰ πρέπει νὰ ὑπογραμμίσω κι᾽ ἐγὼ τὴν εὐγένεια καὶ τὴν φιλοξενία τοῦ λα ματίζεται τὴν Ἑλλάδα μας. οῦ αὐτοῦ ποὺ ἀγαπᾶ κι᾽ θα- Μιλοῦν γιὰ τὴν Ἀκρόπολιν, τὰ μουσεῖα καὶ τὰ σεπτὰ ἐρείπια τῶν ναῶν μας καὶ συγκινοῦνται. Διαβάζουν κάτι γιὰ τὸν τελευταῖον ἀγῶνα τῆς πατρίδος μας καὶ δακρύζουν, παρα-

ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΕΙΣ ΤΗΝ 4ην ΣΕΛ.

Η ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΣ ΤΗΣ ΟΠΤΗΣ ΓΗΣ

ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΕΚ ΤΗΣ 3ης ΣΕΛ.

κολουθοῦν καὶ ἐνδιαφέρονται γιὰ τὴν χώραν μας μὲ στοργὴν καὶ ἀγάπην ὅπως ἀπέδειξαν αἱ τελευταῖαι των δωρεαὶ πρὸς τοὺς συμμοριοπλήκτους. Μ᾽ ἐτίμησαν ἐκεῖ κάτω μὲ τὸ παραπάνω κι᾽ ἐξετίμησαν τὴν δουλειά μου. Τὸν περισσότερο καιρὸ ζοῦσα στὸ Μπουένος Ἄϋρες, ταξίδεψα ὅμως καὶ στὴν Οὐραγουάην εἰς τὴν Βολιβίαν καὶ εἰς τὸ Περού, διὰ νὰ μελετήσω ἐπὶ τόπου τὰ λείψανα τοῦ καλλιτεχνικοῦ πολιτισμοῦ τῶν Ἴνκπς ποὺ ἐκτίθενται εἰς τὸ Κοῦσκο τοῦ Περοὺ καὶ εἰς τὴν Λίμπν τῆς Περουβίας. Τὸ ταξίδι μου εἰς τὴν Νότιον Ἀμερικὴν μ. ἔκαμε νὰ αἰσθανθῶ ὑπερηφάνειαν διὰ τὴν ἐθνικὴν καὶ φυλετικήν μου καταγωγὴν, καὶ σᾶς ὁμολογῶ ὅτι αἱ τιμητικαὶ διακρίσεις ποὺ μοῦ ἔγιναν ἐκεῖ κάτω ἀνήκουν περισσότερον εἰς τὴν Ἑλλάδα παρὰ εἰς τὸ ταπεινόν μου ἄτομον.

— Ἐργάζεσθε κυρία Εὐθυμιάδου μὲ μοντέλλοό; Χρησιμοποιεῖτε καλούπια, ἢ δουλεύετε ἀπ᾽ εὐθείας τὸ πρόπλασμα ;

— Βεβαίως ἐργάζομαι μὲ μοντέλο, γιατὶ ἐπιδιώκω ν᾽ ἀποτυπώσω στὸ πηλό μου τὰ εἰδολογικὰ γνωρίσματα καὶ τὴν ἰδιάζουσαν ἢ χαρακτηριστικην κίνησιν σὲ κάθε ζῶο. Ἡ συμπάθειά μου εἶναι τὰ γαϊδολράκια, ποὺ παρ᾽ ὅλον ὅτι δὲν φιλοδοξῶ νὰ μὲ συνοδεύσουν εἰς τὸν Παράδεισον, ὅπως ὁ Προβηγγιανὸς ποιητὴς Φράνσις Ζαμ, ἐν τούτοις τὰ χρησιμοποιῶ συχνὰ γιὰ μοντέλα. Τὸ πλάσιμο τοῦ πηλοῦ ὁλόκληρη διαδικασία, προϋποθέτει εἰδικὴ προετοιμασία, εἰδικὸ δηλαδὴ «χαρμάνι» πηλοῦ ποὺ μπορεῖ ν᾽ ἀνθέξη στὴν θερμοκρασία τῶν 1000 βαθμῶν τοῦ κλιβάνου. Τὴν τεχνικὴ τοῦ πηλοῦ ἐσπούδασα στὴν Κρατικὴ Σχολὴ Διακοσμητικῶν Τεχνῶν στὴν Βιέννη, καὶ ὑπῆρξα μαθήτρια τοῦ μεγάλου γλύπτου Ζυμὸν, στὸ Παρίσι. Τὰ καταλληλότερα χώματα εἶναι τὰ ἀργιλλώδη ποὺ μᾶς προσφέρουν εἰς ποικιλίαν τὰ νησιά μας καὶ ἡ Ἀττική. Τὸ χρῶμα τῆς τερρεκότας ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν ἀνάμιξι τῶν ὑλικῶν καὶ μπορεῖ κανεὶς νὰ παρουσιάση ἀπὸ τὸ γκιριζάφαιο ἕως τὸ πολὺ ἀνοιχτὸ κεραμίδι ὅπως εἴδατε στὴν πρόχειρη ἔκθεσί μου στὸ σαλόνι. Μετὰ τὸ πλάσιμο τοῦ πηλοῦ, χύνω τὸ ἔργο σὲ γύψο ποὺ χρησιμοποιεῖται γιὰ καλοῦπι τοῦ ὁριστικοῦ ἔργου. Τὸ πρόπλασμα φυσικὰ καταστρέφεται. Κάποτε ὅμως δουλεύω ἀπ᾽ εὐθείας τὸ πρόπλασμα ὅταν φτιάνω ἀνδρικὰ ἢ γυναικεῖα κεφάλια, γιὰ τὰ ὁποῖα δὲν θέλω νὰ κρατήσω ἀντίγραφο. Ἀπὸ καιρὸ σχεδιάζω νὰ δουλέψω καὶ τὴν πέτρα, ὁπότε τὰ καλλιτεχνήματα τοῦ εἴδους αὐτοῦ θὰ πάρουν μνημονικὸ χαρακτῆρα. Ἡ φιλοδοξία μου εἶναι νὰ στολίσω τὰ πάρκα καὶ τὶς πλατεῖες τῶν Ἀθηνῶν μὲ τὶς Τερρακότες μου γυμνές, ποὺ θὰ εἶχε συντελεσθῆ ἂν δὲν μεσολαβοῦσεν ὁ πόλεμος.

Προπολεμικῶς εἶχα κλείσει συμφωνίαν μὲ τὸν Διοικητὴ Πρωτευούσης κ. Κοτζιᾶ νὰ ἀναλάβω τὴν διακοσμητικὴν αὐτὴν σταυροφορίαν, μὰ ὁ πόλεμος ἀνέτρεψε τὴν προοπτικήν μου. Ἐλπίζω προτοῦ ἀναχωρήσω ξανὰ γιὰ τὸ Ἐξωτερικόν, νὰ πραγματοποιηθῆ ἡ παληά μου φιλοδοξία καὶ νὰ στηθοῦν τὰ ἀγαπητά μου ζωάκια στὶς πλατεῖες καὶ τὰ πάρκα, παντοῦ ὅπου ἀντηχεῖ τὸ κρυστάλλινο γέλιο τῶν παιδιῶν καὶ ἐκεῖ ὅπου οἱ ταλαιπωρημένοι Ἀθηναῖοι ζητοῦν λίγη χαρὰ, ἕνα μικρὸ διάλειμμα ρεμβασμοῦ καὶ μιὰ μικρὴ περίοδο ἀνακουφίσεως δίπλα σ᾽ ἕνα φύλλωμα ἢ σ᾽ ἕνα συντριβάνι. Αὐτὸ θὰ ἦταν ἡ μεγαλύτερή μου ἱκανοποίησις ὡς καλλιτέχνιδος καὶ ὡς ἀνθρώπου.

ΠΑΥΛΟΣ ΚΡΙΝΑΙΟΣ